

Dr. Miháltz Istvánné Dr. V. Faragó Mária

Nagykőrösön született 1913. június 22-én, a városban őshonos parasztpolgár család első gyermekeként. Szűkebb családjának — további két leánytestvérrel — otthona a várostól 14 km-re eső tanya lett, ami alkalmasabb volt a környékbeli földjeik művelése.

Iskoláit azonban kezdettől fogva a városban, nagyszüleinél lakva végezte. Nem véletlenül tett rá később mély benyomást az (Arany János tanárságától kezdve) nagyhírű Református Gimnázium szelleme, tanáregyéniségei, majd egykori osztálytársaiból lett városi és országos tekintélyek barátsága.

Tanulmányait a Kolozsvárról nem sokkal korábban áttelepült Szegedi Tudományegyetemen folytatta kémia, természetrajz szakon.

Itt ismerkedett meg későbbi férjével, Miháltz Istvánnal, aki akkor az Ásvány- és Földtani Intézet tanársegédje volt, és elég nyilvánvalóan Ő keltette fel a földtan iránti érdeklődést Máriában.

1938-ban írott bölcsészdoktori disszertációjának tárgya is Miháltz István kutatási területének, az Alföld felszínközeli (holocén, pleisztocén) rétegeinek, konkrétan „Nagykörös környékének felszíni képződményei” tanulmányozása volt — egyben egyfajta tiszteletadás is a szülővárosnak.

Állást azonban nemhogy az egyetemen, de a városban sem kapott, így jóideig Hódmezővásárhelyre a gimnáziumba járt át tanítani (kerékpárral). Férjhezmenetelét (1939) követően (egy halvaszülés után) három fiúgyermeket szült, akik azóta is elkötelezett értelmiségiek az élet nagyon különböző területein.

Amint gyermekei gondozásával járó lekötöttsége enyhülni kezdett, visszatért az időközben önálló sodott Földtani Intézetbe férje mellé dolgozni (jó ideig minden javadalmazás nélkül).

Az 1950-es évektől indul meg a Magyar Állami Földtani Intézet koordinálásában az Alföld reambuláló térképezése. Ennek súlyponti részét kapta Miháltz István és tanszéke. Az Ő irányítása mellett a felszíni felvételeken kívül nagyon sok sekély és többszáz méter mélységű fúrás is lemélyült. A mintaanyag feldolgozásakor V. Faragó Mária végezte el a negyedkori üledékek pollenfeltárását és az értékelésüket.

Az intézet ekkoriban szélesedő és az alkalmazásokra is kitekintő munkái során készíti el a Szentés Berki iskolai és a makói alapfúrás palinológiai leírását, értékelését valamint az ekkor hangsúlyos jelentőségű Tiszalöki Vízierőmű építését megelőző fúrások szakmai feldolgozását is.

Az 1960-as években Miháltz István keze alatt futott a Tisza-völgy déli részének vízföldtani kutatása. Itt a feltáró fúrások anyagának palinológiai értelmezését végezte.

Ekkor folyt a Duna–Tisza közti szikes és morotva tavak földtani feldolgozása is. Kiemelkedő a sorból a kiskunhalasi Kunfehértó és a soltvadkerti Petőfi tó leírása. E cikkek részletesen tartalmazzák V. Faragó Mária kutatási eredményeit is.

Geológusok egész generációja emlékezik szeretettel az intézet Miháltz házaspár alakította bensőséges, közvetlen hangulatára, a volt diákoktól, a sokáig visszajáró szakdolgozóktól a palinológiai feltárólaborban, szelvényrajzoló asztaloknál dolgozó „deklasszált”, vagy 1956-os „priusz” miatt máshol nem alkalmazott munkatársakig.

Férjének korai (1964) halála után — Mucsi Mihály és Vitális Sándor támogatásával — sok időt és gondot szentel férje jelentős, de publikálatlan eredményeinek sajtó alá rendezésére.

Hungarikumnak is nevezhető az Alföld különleges, egyedüli „igazi kőzetének” a kiskunsági édesvízi karbonát-képződménynek a vizsgálata. Mucsi Mihály sikeres csólyospálosi feltárása ma védett alapszelvény, melynek kiindulási

alapja a Miháltz István és V. Faragó Mária tollából az 1944-es megjelenésű cikk a „Duna–Tisza közti édesvízi képződmények” című alapvető munka volt.

Ez a jeles közet a tanszék későbbi kutatásainak is részévé vált. Modern monografikus feldolgozását Molnár Béla végezte el.

A közetnek a táj középkori és későbbi építészetében is szerepe volt (kolostorok, templomok, középületek, várfalrészletek, tanyai épületek, kutak stb.). Szónoky Miklós az alföldi műemlékek archeometriai vizsgálatával foglalkozván mindig visszatér hivatkozásaiban az elődök munkáira.

V. Faragó Mária és Miháltz István 1938-ban e témában elindított kutatása így a jelenlegi Földtani és Őslénytani Tanszék tevékenységének is része Sümegei Pál tanszékvezető irányításával.

V. Faragó Mária 1969-ig, Szegedről való távozásáig férje halála után is a negyedkori üledékek palinológiájával foglalkozott, publikációi is e témakörben jelentek meg.

Budapesten élő fiai közelébe költözve a Magyar Állami Földtani Intézet Őslénytani osztályán helyezkedett el, palinológiai elemzések újabb százait végezte el kvarter üledékekből. Eredményei a síkvidéki osztály térképezési feladataihoz kapcsolódtak és adatokat szolgáltatottak a hazai negyedidőszaki képződmények növényföldrajzi képének megrajzolásához.

Itteni munkatársai is szeretettel őrzik emlékét, példaadó szorgalmas munkája, és szerény, derűs egyénisége miatt a nyugdíjazásáig itt eltöltött évtizedes időszakra emlékezvén.

Fáradhatatlan munkaszeretetének további elégtételül szolgált, hogy ezidőtájt kereste meg az MTA Régészeti Kutatóintézete, mert szakterülete ekkorra a régészeti kormeghatározás (és azontúli környezetleírás) fontos segédtudománya lett.

Végleges nyugdíjba vonulásáig tehát még évekig járt föl a Várba, ahol a rövid életű interdiszciplináris osztályon dolgozott, 1979 és 1982 között csak időszakosan, majd 1989-ig (ekkor 76 éves volt) teljes lendülettel. Az intézetben 52 írásos vizsgálati jelentését tartják számon, amelyek mind fontos, érdekes kutatásokhoz járultak hozzá.

Az ezt követő években — felszabaduló idejét kihasználva — vált egyre aktívabbá a Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti Szakosztályának tevékenységében, több előadóiülésen is szerepelve, és írásban is összefoglalva szakterületének hazai fejlődését a kezdetektől a kortársi időkig — egy újabb évtizeddel megtoldva szakmai tevékenységét.

Hozzátehetjük, hogy valójában három területen, három évtizeddel „dolgozta túl” aktív időszakát, hiszen 1969-ben, a fővárosba költözésekor már túl volt az akkori nyugdíjkorhatáron. Így is emlékezhettünk Rá.

dr. MIHÁLTZ PÁL

Fontosabb publikációi

- FARAGÓ M. 1938: Nagykőrös környékének felszíni képződményei. — *Földtani Közöny* **68**, 144–167.
- MIHÁLTZ I., MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1944: A Duna–Tisza közti édesvízi mészkőképződmények. — *Alföldi Tudományos Intézet Évkönyve*, Szeged, 14 p.
- MIHÁLTZ, I., MIHÁLTZNÉ FARAGÓ, M. 1965: Attempt at a Pollen Chronology in quaternary fluvial deposits. — *Acta Biologica* **11/3–4**, 295–299.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ, M. 1966: Palynological Study of lower Pannonian strata in the region of Görömböly. — *Acta Mineralogica–Petrographica* **17/2**, 181–183.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ, M. 1966: A soltvadkertű Petőfi tó rétegeinek kronológiája palinológiai vizsgálatok alapján. — *Őslénytani viták* **6**, 59–63.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ, M. 1969: A dél-alföldi szikes tavak kutatásáról és azok eredményeiről. — *Hidrológiai Tájékoztató* **1969**, 128–130.
- LÁNG S., MIHÁLTZ I.-né, VITÁLIS Gy. 1970: A miskolctapolcai Nagykőmázsa dolináinak morfológiai és földtani vizsgálata. — *Földrajzi Értesítő* **19/1**, 77–85.
- MIHÁLTZ-FARAGÓ M., JUHÁSZ, M. 1970: Spore-pollen investigation of bore hole No. 11. at Lőkősháza with special regard to the recycled sporomorpha. — *Acta Biologica* **17**, 79–88.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M., MUCSI M. 1971: Geologische Entwicklungsgeschichte von Natronteichen aufgrund palynologischer Untersuchungen. — *Acta Universitatis Szegediensis* **11/1–7**, 93–101.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1976: Egyek 1. sz. fúrás palinológiai vizsgálata. — *MÁFI Évi Jelentése 1973-ról*, 219–232.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1979: A kecskeméti KE–3 sz. fúrás paleoflórája palinológiai vizsgálatok alapján. — *MÁFI Évi Jelentése 1977-ről*, 153–162.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1982: Pollenszelvények a medenceperemi pannonból. — *Földtani Közöny* **112/2**, 161–167.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1982: Tiszántúli alapfúrások palynológiai vizsgálata. — *MÁFI Évi Jelentése 1980-ról*, 103–120.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1983: Palynológiai vizsgálatok a balaton fenékmintáin. — *MÁFI Évi Jelentése 1981-ről*, 439–448.
- MIHÁLTZNÉ FARAGÓ M. 1988: A hazai paleobotanikai kutatások a kezdetektől 1950-ig. — *Földtani Tudománytörténeti Évkönyv 1983–1984*, 75–91

Hóriszt György 1933–2010

2010. október 16-án elhunyt Hóriszt György geológus. Temetése október 22-én volt Balatonalmádi pinkóci temetőjében. A Magyarhoni Földtani Társulat, volt kollégái, tisztelői és barátai nevében Víz Béla mondott búcsúztatót.

Hóriszt György 1933. június 11-én született Antwerpenben, ahol édesapja hosszú évekig dolgozott. A középiskolát a budapesti Madách Imre Gimnáziumban végezte, majd 1955-ben diplomázott az ELTE TTK földrajz-földtan szakán. Egy évig a bonyhádi középiskolában tanított, ezt követően 1956 őszén a Bauxitkutató Vállalatnál vállalt munkát geológusként. Itt először bauxitkutatói jelentések készítésében, később földtani és mélyföldtani térképezésekben vett részt.

1958-ban Károly Gyulával egy évet töltött Albániában, ahol áttekintő bauxitföldtani bejárások bauxitföldtani térképezéseket végzett, megteremtve a további kutatások alapját (Parti-hegylánc, Pogradec–Fenars–Lixia térsége). Hazatérve Pohl Károly mellé került, akivel az iparági vízföldtani kutatás és a bányavízvédelem munkákba ásta be magát és ezen a szakterületen dolgozott — 1963-tól osztályvezetőként — egész aktív életében. Az 1980-as évek közepétől a Bauxitkutató Vállalat kölcsönadta az Aluterv-FKI-nak, ahol a vízvédelem okozta károk megelőzésével, elhárításával foglalkozott. 1993-ban ment nyugdíjba, de ezt követően is dolgozott Böcker Tivadar cégénél elsősorban környezetvédelmi munkákban. Kezdődő betegsége miatt 2002-ben visszavonult.

Szakmai életútja elismerésre méltó, nem elsősorban a kezdeményezésben, inkább a végrehajtásban jeleskedett. Több publikációja jelent meg, de munkásságának eredményei a hatalmas tömegű kéziratban (földtani, vízföldtani éves és zárójelentések) maradt ránk.

Kiragadva néhány munkáját láthatjuk szakmai sokoldalúságát:

HÓRISZT Gy. 1960: Nyirád-Nagytárkány területén végzett reambulációs földtani térképezés. 2 kötet. — *Kézirat*, Bauxitkutató Vállalat.

DUDICH E., HÓRISZT Gy. 1964: Devecser környéki és Kisalföldperemi földtani vizsgálatok. — *Földtani Közlöny* **94/1**, 10–25.

HÓRISZT Gy. 1966: A bauxitbányászat vízföldtani helyzete. — *Hidrológiai Tájékoztató* **1966**, 77–79.

HÓRISZT Gy. 1969: Hydrogeology of the Nyirád Bauxite Region and the Results of active water protection. — *Proceedings of the Second Int. Symp. of ICSOBA, Budapest, Vol. II.*

HÓRISZT Gy. 1975: A reménybeli bauxitterületek vízföldtani helyzete. — *Kézirat*, Bauxitkutató Vállalat

BÖCKER T., HÓRISZT Gy. 2000: Összefüggés vizsgálat a hévízi termálkutak és a tó között 1996. — *Karsztvízvédelem a Középdunántúlon*. Magyar Olajipari Múzeum, Zalaegerszeg.

VÍZY B., HÓRISZT Gy. 2005: Vízföldtani kutatások a bauxitbányászatban. — *Földtani Kutatás* **42/3–4**, 12–14.

Barátságos, kiegyensúlyozott természete révén közvetlen kollégáival, valamint a külső szakemberekkel (VITUKI, KBFI, MÁFI, vízügyi igazgatóságok) igen jó szakmai eredményességre törekvő kapcsolatokat alakított ki.

Gyászolják családja, felesége Magdolna, leányai Éva és Katalin, unokái Ádám, András, Flóra és Mátyás, valamint szakmai közéletünk őt ismerő tagjai.

Budapest, 2010. október 27.

Víz Béla

